

Päiväys 21.1.2022
Versio 2
Laatija Åsa Björk
Hyväks Stefan Anderson
yjä

Njurdonation till en anhörig

En frisk människa kan donera en av sina njurar till en familjemedlem eller närstående. Donationen är frivillig och baserar sig på en vilja att hjälpa den njursjuka. Alla donationer till vuxna sker i Helsingfors, på HUS´kirurgiska sjukhus, medan barnens donationsverksamhet håller till på Barn-och Ungdomssjukhuset.

Donatorns och mottagarens blodgrupp och vävnadstyp kontrolleras och undersöks noga före en eventuell transplantation. Förutsättningar för donation och njurtransplantation är transplantationsförenlighet.

Oftast är förenligheten god nog mellan nära släktingar, s.s föräldrar och syskon. Andra släktingar kan också komma i fråga som donatorer, men om förenligheten är mindre bra krävs större doser av immunosuppressiva läkemedel, som i sin tur kan orsaka mera besvär för mottagaren, samt minska sannolikheten för en lyckad transplantation.

När är donation inte möjligt?

Vid:

- njursjukdom
- diabetes
- förhöjt blodtryck
- hjärtsjukdom
- cancer (även redan botad sådan)
- psykisk sjukdom
- storkonsumtion av alcohol
- övervikt (BMI>30)
- långvarig rökning
- användning av blodförtunnande mediciner

Päiväys 21.1.2022
Versio 2
Laatija Åsa Björk
Hyväksyjä Stefan Anderson

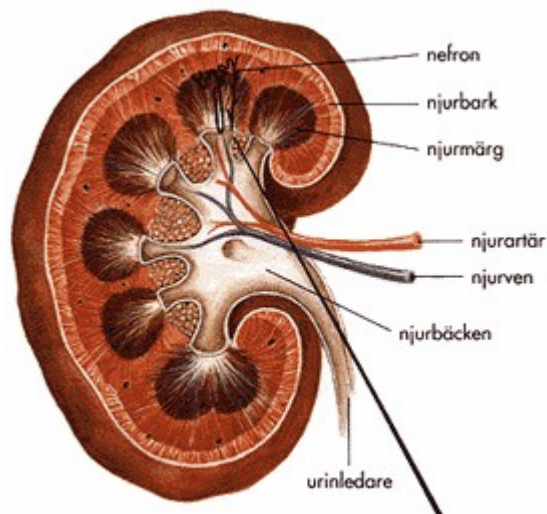
Förberedande åtgärder:

- Först tas blodgruppen på både mottagare och donator. Blodgrupperna måste matcha varandra.
- Ett första samtal mellan läkare-mottagare-donator.
- Klinisk undersökning av donatorns allmänna hälsotillstånd. Hjärtfilm, röntgenlungbild, blodprov och urinprov.
- Om donator är frisk och blodgrupperna matchar, börjar man undersöka förenligheten med vävnadsprov och korstest.
 - o Vävnadstyp (HLA): Efter transplantationen känner mottagarens vita blodkroppar att det finns främmande vävnad i kroppen och börjar stöta bort det. Detta förhindras med mediciner. Vävnadstypen måste matcha för att den nya njuren ska fungera så bra och så länge som möjligt.
 - o Korstest: Förenlighetstest. Berättar om mottagaren har antikroppar mot donatorns celler, som kan orsaka att transplantatet förstörs trots den immunosuppressiva behandlingen. Ett negativt korstestsvar är ett absolut måste för en transplantation.

Päiväys 21.1.2022
Versio 2
Laatija Åsa Björk
Hyväks Stefan Anderson
yjä

- Njurenns anatomi och funktion undersöks noga: ultraljud, nefrografi (visar om det finns sidoskillnader i funktionen), isotopundersökning (hur bra njuren putsar bort slaggämnen) och datortomografi (hur njuren är byggd).

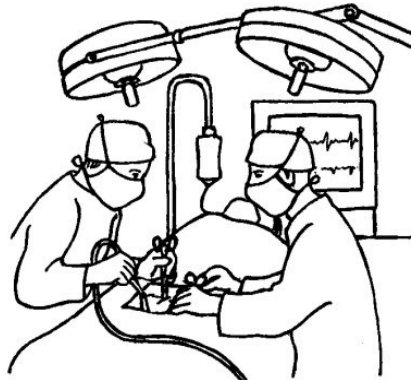
- Samtal med psykiater för bedömning av psykiska statusen.
- Om ingen förhinder för transplantation dyker upp bokas nu ett besök hos transplantationskirurgen, smatidigt som man får en tid för själva ingreppet.
- I detta skede ges eventuellt immunosuppressiva blodinfusioner åt mottagaren.
- Ämbetsbevis på att mottagaren och donatorn är släkt ska skickas till transplantationsbyrån.
- Donatorn måste skriva under en *Samtycke till donation*-blankett, och för att transplantationen ska ske behövs också lov från Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovård (Valvira). De enligt lag bestämda ansökningarna från myndigheterna, samt tillstånd att lagra donatorns och mottagarens uppgifter, skrivs under på njurtransplantationsavdelningen före operationen. Ända fram till själva ingreppet har donatorn rätt att ångra sig.

Päiväys 21.1.2022
Versio 2
Laatija Åsa Björk
Hyväks Stefan Anderson
yjä

Komplikationer

- Eventuellt: Lågt blodtryck under operationen, blödning, sårsmärta, infektion efter operationen. Det vill säga det som normalt kan ske efter en vanlig operation.

Efter operationen har Du naturligtvis bara kvar 50 % av njurfunktionen. Din kropp klarar ändå av att kompensera detta genom att öka den kvarvarande njurens förmåga att göra sitt jobb från 50% till 75%. Donation av njure höjer inte risken att insjukna i kronisk njursjukdom senare i livet, och som donator kan Du leva ett helt vanligt liv efter operationen.

- Vårdtiden efter operationen är för donatorn cirka en vecka. Sjukledig är man oftast 4-6 veckor.
- Kontroller på njurpolikliniken i det egna centralsjukhuset sker efter en månad, ett år och efter det var femte år.
- Alla undersökningar, sjukhusvård, transplantationsoperationen och poliklinikbesök är kostnadsfria för donatorn. Nju-och leverförbundet kan ersätta självriskdelen av resorna till undersökningarna och operationen. Av FPA fås donationspenning, om inte arbetsgivaren betalar lön under sjukfrånvaron. Mera information får från sjukhusets socialarbetare. Eventuella påverkningar på den privata sjukförsäkringen löns att kontrollera.

Päiväys 21.1.2022
Versio 2
Laatija Åsa Björk
Hyväks Stefan Anderson
yjä

Läs mera:

http://www.musili.fi/sairaudet_ja_elinsiirrot/elinsiirrot